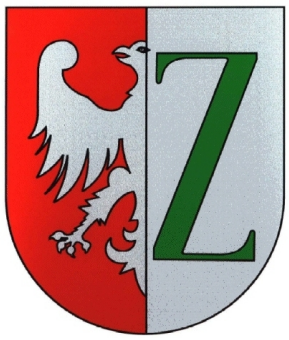
Załącznik nr 1 do
Uchwały Nr / /22
Rady Miasta Zielonka
z dnia stycznia 2022 r.

MIEJSKI PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA MIASTA ZIELONKA NA 2022 ROK

Urząd Miasta Zielonka

2022

Spis treści

ROZDZIAŁ I 2
1. Podstawy prawne 2
2. Wstęp 3
2. Cel główny i cele szczegółowe 3
3. Diagnoza problemów – wybrane zagadnienia 4
ROZDZIAŁ II 23
1. Adresaci 23
2. Podmioty 23
3. Identyfikacja zasobów do wykorzystania 24
4. Sposób realizacji 24
5. Finansowanie 24
ROZDZIAŁ III 25
Planowane działania i wskaźniki ich realizacji 25
ROZDZIAŁ IV 33
1. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 33
2. Monitoring realizacji Programu 34
Plan dochodów i wydatków na realizację Programu na rok 2022 35

ROZDZIAŁ I

1. Podstawy prawne

Akty prawne:

1) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.);
2) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.);
3) Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 z późn. zm.);
4) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.);
5) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249);
6) Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 711);
7) Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1956 z późn. zm.);

Akty prawa miejscowego:

1) Uchwała Nr XLVI/444/18 Rady Miasta z dnia 28 marca 2018 r. w sprawie wprowadzenia na terenie miasta Zielonka ograniczenia w godzinach nocnej sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2018 r. poz. 3696);
2) Uchwała Nr XLIX/485/18 Rady Miasta Zielonka z dnia 28 czerwca 2018 roku w sprawie zasad usytuowania na terenie miasta Zielonka miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2018 r. poz. 6957);
3) Uchwała Nr IV/43/19 Rady Miasta Zielonka z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży na terenie miasta Zielonka (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2019 r. poz. 3309).

Zastosowane w Programie skróty:

Program - Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2022 r.;

MKRPA lub Komisja – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zielonce;

KCPN – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom;

NPZ – Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025;

NSP – nowe substancje psychoaktywne.

2. Wstęp

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu i przeciwdziałaniem narkomanii należy do zadań z zakresu zdrowia publicznego. Na mocy ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zwanej dalej: „ustawą o wychowaniu w trzeźwości" i ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii zwanej dalej: „ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii" działania te stanowią zadania własne gmin.

Nadmierne spożycie alkoholu, sięganie po inne substancje psychoaktywne, w tym NSP stanowi duży problem społeczny, który dotyka poza osobą uzależnioną również inne osoby znajdujące się w jej otoczeniu. Zjawisko uzależnienia od substancji psychoaktywnych obejmuje wszystkie grupy społeczne, niezależnie od poziomu wykształcenia, płci, czy statusu materialnego. Z problemem uzależnienia od substancji psychoaktywnych często skorelowany jest problem występowania zjawiska przemocy w rodzinie. Uzależnienia stanowią także czynnik kryminogenny; wzrost osób uzależnionych wpływa na zwiększenie się przestępczości, m.in. wypadków komunikacyjnych spowodowanych pod wpływem alkoholu, czy innych środków psychoaktywnych.

Polityka profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w Zielonce zmierzać będzie w kierunku wykształcenia jak najlepszej współpracy pomiędzy podmiotami działającymi w obszarze pomocy osobom uzależnionym oraz ich rodzinom dotkniętym negatywnymi skutkami uzależnienia, w tym przemocą domową, mając na uwadze w szczególności dobro dzieci i młodzieży.

Program stanowi podstawę do podejmowania działań w obszarze problematyki uzależnień i przemocy przez Miasto Zielonka, w tym jednostki organizacyjne i gminne osoby prawne, a także inne podmioty, których działalność związana jest z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów w obszarze uzależnień.

Niniejszy Program poza wprowadzeniem do realizacji nowych zadań, stanowi jednocześnie kontynuację działań podjętych w latach ubiegłych, tworząc tym samym długofalową spójną lokalną strategię działania.

Zadania określone w Programie są zgodne z celami operacyjnymi Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021 – 2025 określonego w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 642).

2. Cel główny i cele szczegółowe

Celem głównym Programu jest ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków nadużywania napojów alkoholowych, zmniejszenie spożycia alkoholu oraz zażywania innych substancji psychoaktywnych, w tym narkotyków oraz podejmowania innych ryzykownych zachowań przez dzieci i młodzież.

Cele szczegółowe Programu:

1) Edukacja mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży, w zakresie szkodliwości spożywania substancji psychoaktywnych i promowanie zdrowego stylu życia;
2) Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego i wspomaganie działalności instytucji i organizacji, świadczących pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom;
3) Wzmocnienie czynników chroniących dzieci i młodzież przed sięganiem po substancje psychoaktywne i osłabienie czynników ryzyka;

4) Rozwijanie kompetencji wychowawczych u rodziców i nauczycieli;
5) Zmiana stereotypowych norm i przekonań dotyczących uzależnień i przemocy;
6) Podniesienie w społeczności lokalnej poziomu wiedzy odnośnie wagi postaw osób dorosłych wobec sprzedaży alkoholu nieletnim;
7) Poprawa funkcjonowania w społeczeństwie dzieci z rodzin, w których występują uzależnienia i/lub przemoc;
8) Zwiększenie dostępności działań terapeutycznych i rehabilitacyjnych dla osób uzależnionych i ich rodzin.

3. Diagnoza problemów – wybrane zagadnienia

Rynek alkoholu

Maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż alkoholu odrębnie dla poszczególnych rodzajów alkoholu na terenie Miasta Zielonka przeznaczonych do sprzedaży poza miejscem sprzedaży, jak i w miejscu sprzedaży reguluje Uchwała Nr IV/43/19 Rady Miasta Zielonka z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży na terenie miasta Zielonka (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2019 r. poz. 3309).

Liczbę wydanych zezwoleń na sprzedaż poszczególnych napojów alkoholowych na terenie Miasta Zielonka[1] obrazuje tabela poniżej:

Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży		
Rodzaj alkoholu	**Liczba wydanych zezwoleń**	**Limit**
o 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo	37	50
powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa)	35	44
powyżej 18% zawartości alkoholu	35	45
Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży		
Rodzaj alkoholu	**Liczba wydanych zezwoleń**	**Limit**
do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo	12	17
powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa)	7	11

[1] dane przekazane przez Urząd Stanu Cywilnego w Zielonce – stan na dzień 03.01.2022 r.

powyżej 18% zawartości alkoholu	6	11

Ograniczenie sprzedaży napojów alkoholowych

Uchwałą Nr XLVI/444/18 Rady Miasta z dnia 28 marca 2018 r. w sprawie wprowadzenia na terenie miasta Zielonka ograniczenia w godzinach nocnej sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży wprowadzono ograniczenie sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży obowiązujące w godzinach od 23.00 do 6.00.

Usytuowanie miejsc sprzedaży napojów alkoholowych

Zasady usytuowania na terenie Miasta Zielonka miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych określa Uchwała Nr XLIX/485/18 Rady Miasta Zielonka z dnia 28 czerwca 2018 roku w sprawie zasad usytuowania na terenie miasta Zielonka miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2018 r. poz. 6957).

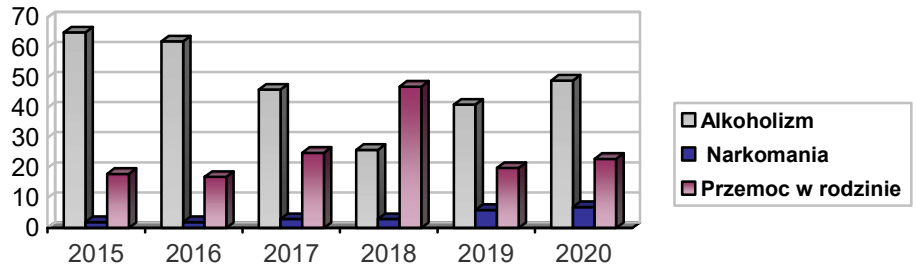
Spożywanie alkoholu w miejscach publicznych

W miejscach publicznych Miasta Zielonka, z wyjątkiem miejsc przeznaczonych do spożycia napojów alkoholowych na miejscu w punkcie ich sprzedaży zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości obowiązuje całkowity zakaz spożywania alkoholu.

Liczba mieszkańców i wybrane problemy

W mieście Zielonka na pobyt stały i czasowy zameldowanych jest łącznie 16 749 osób[2]. Mieszkańców miasta stanowią również osoby, które nie dopełniły obowiązku meldunkowego, jednak faktycznie mieszkają na stałe lub czasowo na terenie miasta.

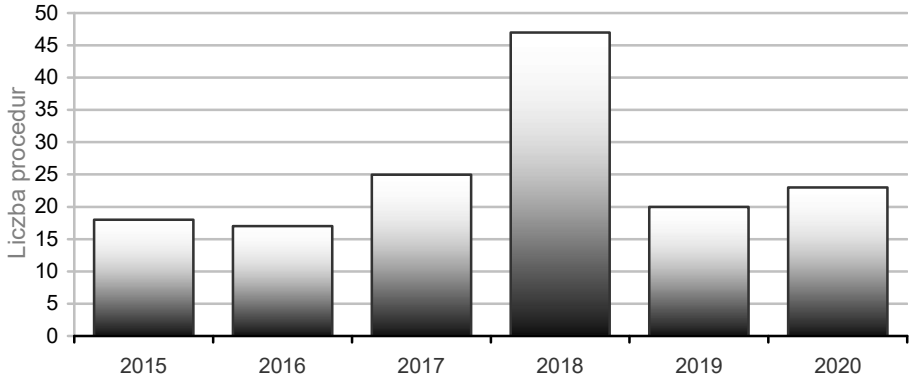
Liczba rodzin i przyczyny udzielenia pomocy i wsparcia przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonce w latach 2015-2020:

Przyczyny udzielenia pomocy

[2] dane przekazane przez Urząd Stanu Cywilnego w Zielonce – stan na dzień 03.01.2022 r.

Liczba wszystkich procedur Niebieskich Kart A w latach 2015-2020:

MKRPA w związku wpłynięciem wniosków i wszczęciem procedury zobowiązania do leczenia odwykowego w 2021 r. wysłała 42 wezwania na posiedzenia Komisji oraz 18 wezwań o przekazanie zaświadczeń potwierdzających podjęciu lub kontynuowaniu terapii. Na badanie przez biegłych sądowych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu skierowano 7 osób. Do sądu przekazano 7 wniosków o wszczęcie procedury zmierzającej do zobowiązania osoby uzależnionej od alkoholu do poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego.

W 2020 r. na terenie Miasta Zielonka odnotowano (dane na podstawie liczby wszczętych postępowań) 25 przestępstw o charakterze narkotykowym, co stanowi 65,7% poziomu w stosunku do 2019 r. Policjanci Komisariatu Policji w Zielonce w 2020 r. w ramach czynności związanych ze zwalczaniem przestępczości narkotykowej zabezpieczyli 393 gramy substancji odurzających i psychotropowych. W 2020 r. na terenie miasta Zielonka odnotowano 314 naruszeń prawa/wykroczeń związanych z ustawą o wychowaniu w trzeźwości polegających na spożywaniu alkoholu w miejscach publicznych. Nie odnotowano przypadków niestosowania się do ograniczenia w sprzedaży napojów alkoholowych w godz. 23.00-6.00.

Na zlecenie Urzędu Miasta Zielonka w 2020 r. przeprowadzone zostało badanie pt.: „Diagnoza problemów związanych ze spożywaniem alkoholu, używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i przemocą rówieśniczą wśród młodzieży szkolnej w Zielonce”. Grupę badawczą stanowiło 362 uczniów klas VI-VIII szkół podstawowych w Zielonce w wieku od 11 do 15 lat oraz pedagodzy szkolni. Istotą badania było poznanie opinii oraz postaw uczniów z miasta Zielonka na temat problemu alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego, przemocy domowej, rówieśniczej, cyberprzemocy, uzależnień behawioralnych, czasu wolnego, poczucia bezpieczeństwa, relacji z rówieśnikami. Badania wśród wszystkich grup zostały wykonane zgodnie z metodologią ilościową, zastosowano badanie ankietowe za pomocą techniki CAWI (Computer Assisted Web Interviews). Ankiety zostały przeprowadzone online. Badanie przeprowadzone było anonimowo i uniemożliwiało odszyfrowanie tożsamości respondentów.

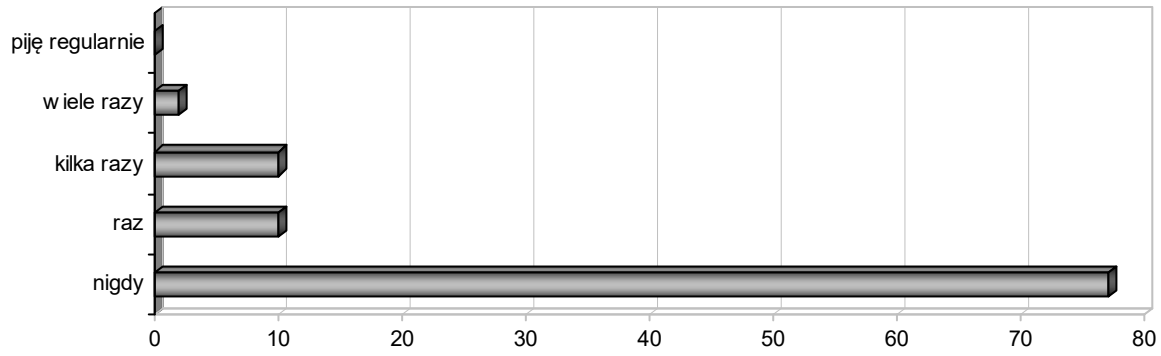
Wnioski i podsumowanie wyników diagnozy problemów, związanych z uzależnieniami i przemocą wśród dzieci i młodzieży szkolnej w Zielonce.

Problem alkoholowy

Skala spożywania alkoholu

Uzyskane w procesie badawczym odpowiedzi uczniów ze szkół znajdujących się na terenie miasta Zielonka pokazują, że po alkohol kiedykolwiek w życiu sięgnął co piąty uczeń (22% uczniów). Z przeprowadzonego badania dowiadujemy się również, że jednokrotne próby spożycia alkoholu ma za sobą co dziesiąty uczeń (10%), kolejnych 10% sięgnęło po niego kilka razy, natomiast 2% piło go wiele razy. W sposób ryzykowny alkohol piło 9% uczniów – zadeklarowali oni spożycie alkoholu 3 razy bądź więcej w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających badanie (spośród tych, którzy spożywali alkohol). Zdaniem co czwartego ucznia osoby w jego wieku piją alkohol (24%), natomiast prawie połowa nie potrafiła odpowiedzieć na to pytanie (48%). Przeprowadzone badanie pozwoliło zweryfikować reakcje rówieśników, gdyby uczniowie odmówili im picia alkoholu. Zdecydowana większość odpowiedziała, że byłoby im to obojętne lub zaakceptowaliby to, że ktoś nie chce pić alkohol. 7% wskazało, że rówieśnicy wyśmialiby ucznia, a 4% uważa, że by mu dokuczali. Większość uczniów nie zdecydowałaby się na sięgnięcie po alkohol z żadnych powodów (60%), natomiast co dziesiąty badany wskazał na uroczystość rodzinną (10%).

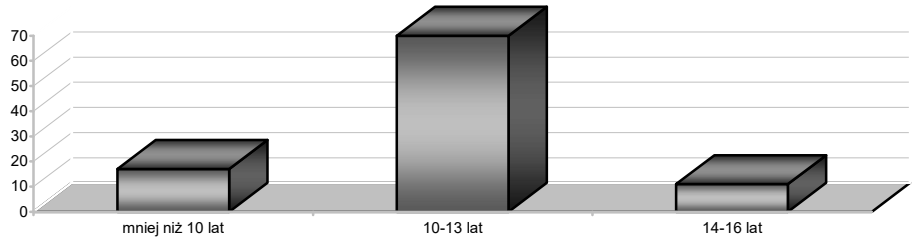
Odpowiedzi uczniów na pytanie: Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol?

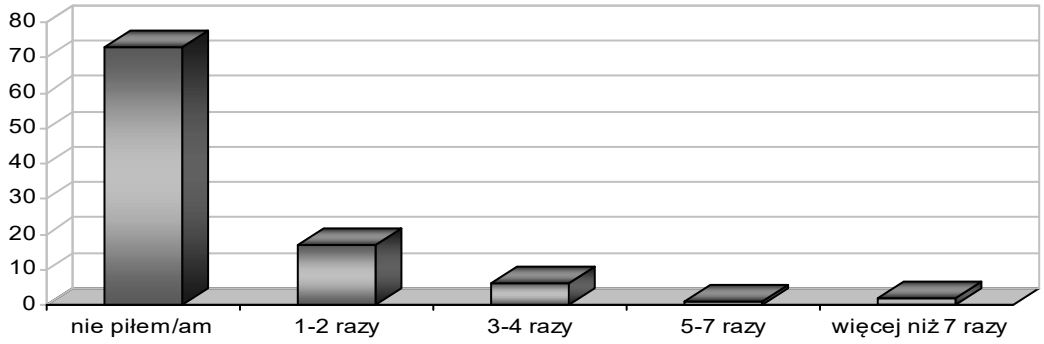
Wiek inicjacji alkoholowej

Z przeprowadzonego badania wyłania się obraz wczesnej inicjacji alkoholowej - 17% ankietowanych – przyznało, że sięgnęli po alkohol przed ukończeniem 10 roku życia (spośród tych, którzy spożywali alkohol).

Odpowiedzi uczniów na pytanie: W jakim wieku pierwszy raz spożyłeś/aś alkohol?

Odpowiedzi uczniów na pytanie: Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni?

Rodzaj spożywanego alkoholu

Najpopularniejszym wśród uczniów rodzajem spożywanego alkoholu okazało się piwo – sięgnęło po nie większość badanych (75% spośród tych, którzy spożywali alkohol). Na drugim miejscu pod względem rozpowszechnienia znalazło się wino, na trzecim – szampan, natomiast na czwartym – wódka.

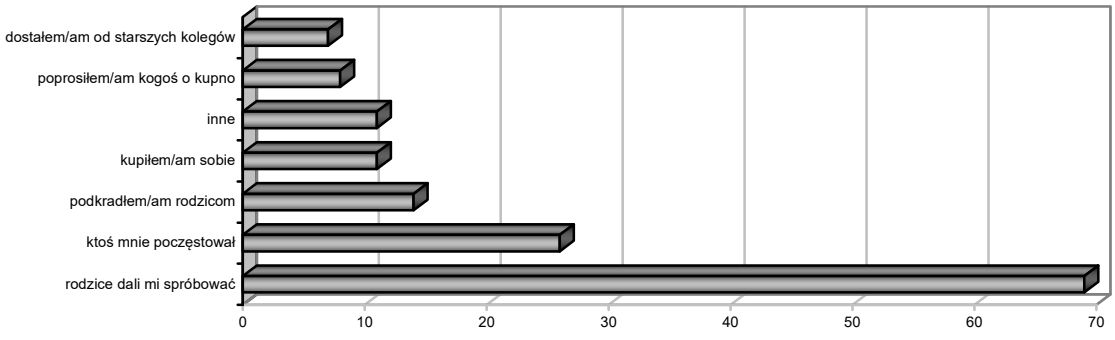
Okoliczności spożywania alkoholu

Przeprowadzone badanie pozwoliło zweryfikować również okoliczności otrzymania/zdobycia alkoholu przez uczniów. Z deklaracji ankietowanych wynika, że znaczna część młodych mieszkańców miała kontakt z alkoholem, ponieważ dostała go do spróbowania od rodziców (69% spośród tych, którzy spożywali alkohol) lub została nim poczęstowana (26% spośród tych, którzy spożywali alkohol). 11% badanych dokonało samodzielnego zakupu alkoholu.

Dostępność napojów alkoholowych

Analizując odpowiedzi uczniów z miasta Zielonka można stwierdzić, że alkohol jest stosunkowo łatwo dostępny dla respondentów – blisko co drugi uczeń przyznał bowiem, że nie miałby trudności w zdobyciu alkoholu na terenie swojej miejscowości (45%).

Odpowiedzi uczniów na pytanie: W jaki sposób otrzymałeś/aś - zdobyłeś/aś alkohol? (pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100 %)

Opinia na temat szkodliwości alkoholu

Na podstawie deklaracji badanych uczniów możemy stwierdzić, że co trzeci respondent nie ma świadomości na temat szkodliwości alkoholu – 34% ankietowanych uznało go za mało szkodliwy, nieszkodliwy lub przyznało, iż nie ma na ten temat żadnej wiedzy.

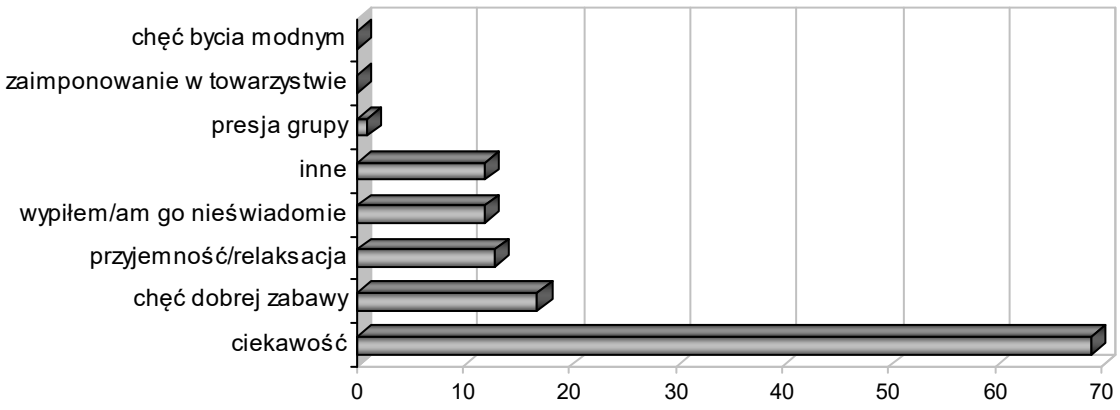
Przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu

Z analizy materiału badawczego wynika, że tylko 6% uczniów (spośród tych, którzy spożywali alkohol) doznało przykrych doświadczeń związanych ze spożywaniem alkoholu. Biorąc pod uwagę powyższe podsumowanie wyników badań możemy stwierdzić, że problem spożywania alkoholu jest wśród uczniów z miasta Zielonka widoczny, jednak niealarmujący. Z zebranych danych wynika, że bezpośredni kontakt z alkoholem miał co piąty uczeń, a wśród tych, którzy po niego sięgnęli, wielu respondentów spróbowało go jednokrotnie i dostało go do spróbowania od rodziców. Dzięki porównaniu do wyników badań z 2012 r. dowiadujemy się także, że mniejszy odsetek uczniów sięga po alkohol. Warto mieć na uwadze przede wszystkim to, że znaczna część uczniów nie ma świadomości na temat szkodliwości alkoholu (co trzeci badany) i uznaje alkohol za łatwo dostępny (blisko co drugi uczeń).

Powody sięgnięcia po alkohol

Przeprowadzone badanie pozwoliło zweryfikować również przyczyny spożycia alkoholu przez uczniów. Z deklaracji ankietowanych wynika, że głównym powodem sięgnięcia po alkohol była ciekawość (69% spośród tych, którzy spożywali alkohol).

Odpowiedź uczniów na pytanie: Z jakich powodów sięgnęłeś/aś po alkohol? (Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100 %).

Rekomendowane działania profilaktyczne

- Podjęcie działań profilaktycznych na poziomie uniwersalnym wśród dzieci i młodzieży poprzez przeprowadzenie programu rekomendowanego przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) – „Fantastyczne możliwości". Głównym celem programu jest opóźnienie inicjacji alkoholowej wśród dzieci oraz ograniczanie problemów związanych z piciem alkoholu przez dorastających poprzez wzmacnianie rodzinnych, indywidualnych i rówieśniczych czynników chroniących.

- Przeprowadzenie działań o możliwie najszerszym spektrum, docierającym do wszystkich dzieci i młodzieży, w celu obniżenia liczby uczniów inicjujących we wczesnych latach picie alkoholu. Skuteczne mogą okazać się np. tematyczne godziny wychowawcze, w czasie których opiekunowie będą podejmować działania profilaktyczne: warsztaty edukacyjne, wykorzystanie źródeł multimedialnych, spotkania z ekspertami np. osobami pracującymi z osobami uzależnionymi lub zajęcia wspierające uczniów w rozwijaniu konstruktywnych form radzenia sobie w trudnych sytuacjach.

- Zastosowanie w działaniach profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży strategii informacyjnej, w celu poszerzenia ich wiedzy na temat przyczyn i konsekwencji picia alkoholu oraz umożliwienia młodym ludziom, podejmowania racjonalnych wyborów, popartych znajomością zagadnień związanych z używaniem napojów wysokoprocentowych. By działania z zakresu strategii informacyjnej, przynosiły oczekiwane rezultaty, powinny być realizowane przez kompetentne osoby, które cechuje wiarygodność, umiejętność wybudzania zaufania wśród dzieci i młodzieży i budowania z nimi pozytywnej relacji. Przekazywane informacje muszą być rzetelne oraz dostosowane do etapu rozwojowego uczniów. Przydatne mogą okazać się również ulotki i plakaty rozpowszechniane wśród dzieci i młodzieży.

- Rozwijanie pozytywnego potencjału rodziny i jednocześnie wzmacnianie czynnika chroniącego, jakim jest pozytywna więź dziecka z rodzicami poprzez realizację warsztatów podnoszących kompetencje wychowawcze rodziców.

- Przeprowadzenie szkoleń dla rodziców podczas których przekazana im będzie wiedza na temat problemu picia alkoholu, skutków wczesnej inicjacji alkoholowej wśród dzieci oraz możliwości jej zapobiegania. Ryzykowne może być przyzwolenie rodziców na spożywanie przez ich dzieci alkoholu, nawet jeśli wydaje im się, że to kontrolują. Rodzice powinni zostać również przeszkoleni w zakresie reagowania w przypadku spożywania alkoholu przez dziecko. Istotne jest dotarcie do jak największej liczby rodziców oraz realizacja działań profilaktycznych we współpracy z rodzicami.

- Podnoszenie kompetencji nauczycieli, pedagogów szkolnych oraz osób pracujących w świetlicach celem zwiększenia efektywności działań. Należy dążyć do powiązania działań skierowanych ku dzieciom i młodzieży z działaniami skierowanymi do ich dorosłego otoczenia - nie tylko rodziców, ale także nauczycieli.

- Zastosowanie w działaniach profilaktycznych strategii edukacyjnej, która ma na celu rozwijanie ważnych umiejętności psychologicznych i społecznych. Zaleca się realizowanie ćwiczeń, gier psychoedukacyjnych, czy też warsztatów, które będą rozwijały asertywność, uczyły nawiązywania relacji z innymi ludźmi, radzenia sobie ze stresem, rozwiązywania konfliktów oraz podnosiły poczucie własnej wartości. Programy edukacyjne, konstruowane z wykorzystaniem strategii rozwijania umiejętności życiowych, składają się zazwyczaj z bloków ćwiczeń, w których uczestnicy mogą poznawać własne braki w zakresie różnych umiejętności i zacząć je trenować. Przykłady takich programów stanowią programy znajdujące się w banku programów rekomendowanych, takie jak:

- Realizacja programów opartych na strategii edukacji normatywnej, których celem jest korygowanie błędnych przekonań normatywnych (np. przekonania, że większość nastolatków przyjmuje środki psychoaktywne) i osłabianiu odczuwanej presji społecznej (np. przekonania, że skoro wszystkie nastolatki biorą narkotyki, ja też powinienem to zrobić).

- Prowadzenie zajęć integracyjnych dla dzieci i młodzieży mających na celu budowanie więzi pomiędzy uczniami oraz poczucie bezpieczeństwa i zaufania, stanowi to bowiem czynnik chroniący podejmowania zachowań ryzykownych przez młodych ludzi.

- Wspieranie uczniów przeżywających trudności edukacyjne, obserwowany jest bowiem związek pomiędzy występowaniem trudności w nauce, a podejmowaniem zachowań ryzykownych.

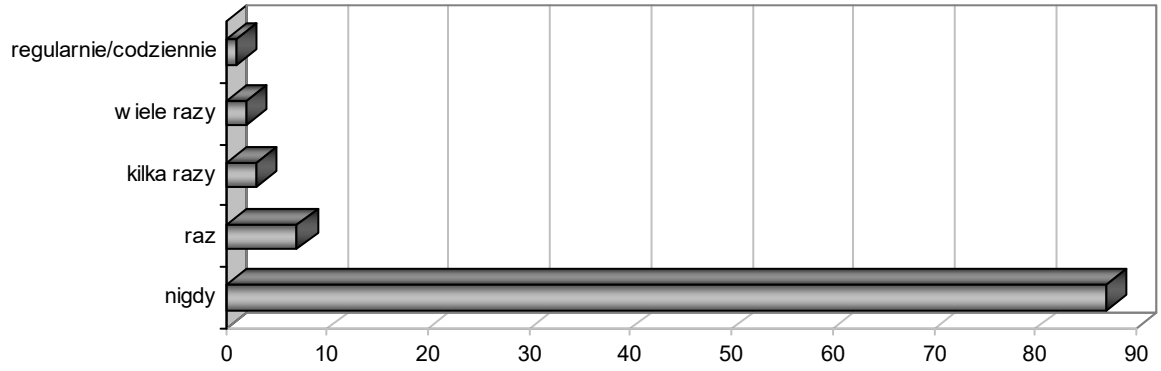
- Rozpowszechnianie wśród uczniów informacji na temat form pomocy w przypadku posiadania w rodzinie osoby uzależnionej. Ważną rolę w diagnozie dzieci dotkniętych tym problemem odgrywają nauczyciele, wychowawcy i opiekunowie w placówkach, którzy poprzez obserwację i dyskretne wywiady powinny zwracać uwagę na symptomy świadczące o tym, że dziecko cierpi z powodu uzależnionego członka rodziny. Pomocne mogą okazać się również warsztaty psychologiczne (np. podczas godzin wychowawczych) polegające na pracy nad samooceną, budowaniem zaufania, ćwiczeniem różnego rodzaju umiejętności potrzebnych do funkcjonowania w grupie, gry i zabawy pomagające w budowaniu więzi z innymi ludźmi, uczące norm z innymi ludźmi, dające szanse na budowanie pozytywnego wizerunku własnego.

Problem nikotynowy

Skala palenia papierosów

Na podstawie zebranych danych możemy zauważyć, że kontakt z papierosami miało 13% uczniów z miasta Zielonka. Wysokie prawdopodobieństwo uzależnienia od papierosów występuje w przypadku 20% uczniów (spośród tych, którzy palili papierosy) – sięgnęli oni po papierosy w ciągu 30 dni poprzedzających badanie więcej niż 5 razy. Odsetek uczniów, którzy palili papierosy - 13%, odsetek uczniów, którzy sięgnęli po papierosy więcej niż 5 razy w ciągu ostatnich 30 dni (spośród osób, które kiedykolwiek paliły papierosy) - 20%, odsetek uczniów, którzy palili e-papierosy - 20%, odsetek uczniów, którzy sięgnęli po e-papierosy więcej niż 5 razy w ciągu ostatnich 30 dni (spośród osób, które kiedykolwiek paliły e-papierosy) - 12%, odsetek uczniów uznających papierosy za łatwe do zdobycia - 44%

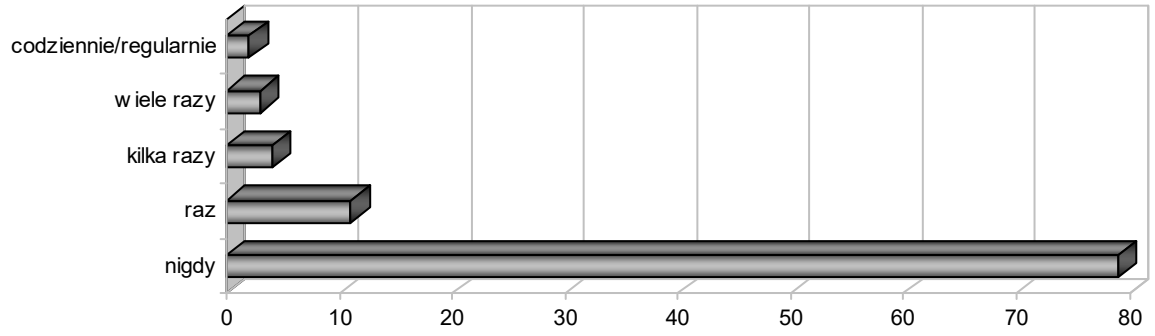
Odpowiedź uczniów na pytanie: Ile razy w życiu zdarzyło Ci się palić papierosy?

Skala palenia e-papierosów

Elektroniczne papierosy są wśród uczniów z miasta Zielonka nieco bardziej rozpowszechnione niż te tradycyjne. Po e-papierosy sięgnęło 20% uczniów, a więc różnica wynosi 7 pp. Wśród uczniów, którzy sięgnęli po e-papierosy, połowa paliła je jednokrotnie - 11%. Z zebranych danych wynika również, że uczniowie palą elektroniczne papierosy rzadziej niż te tradycyjne. W ciągu 30 dni poprzedzających badanie, ponad 5 razy po e-papierosy sięgnęło 11% uczniów, a po zwykłe papierosy – 20%. Tym samym można wnioskować, że są to uczniowie, wśród których zachodzi wysokie prawdopodobieństwo uzależnienia.

Odpowiedź uczniów na pytanie: Ile razy w życiu zdarzyło Ci się palić e-papierosy (papierosy elektroniczne)?

Ocena dostępności papierosów i e-papierosów

Papierosy łatwo w swojej miejscowości jest w stanie pozyskać 44% uczniów. W porównaniu do e-papierosów, tradycyjne papierosy są dla uczniów nieco łatwiejsze do zdobycia. Różnica wynosi 4 pp. (papierosy uznaje za łatwe do zdobycia 44%, a e-papierosy 40%).

Opinia na temat szkodliwości papierosów i e-papierosów

Odpowiedzi uczniów ze szkół na terenie miasta Zielonka dotyczące szkodliwości papierosów i e-papierosów pozwoliły na następujące wnioski: znaczna część młodych mieszkańców nie ma świadomości lub wiedzy na temat szkodliwości e-papierosów dla zdrowia (29%). Z deklaracji badanych wynika, że papierosy są w opinii uczniów bardziej szkodliwe niż e-papierosy – nie ma świadomości lub wiedzy na temat szkodliwości papierosów dla zdrowia tylko 7% ankietowanych.

Problem palenia papierosów oraz e-papierosów jest wśród uczniów z miasta Zielonka widoczny, lecz nie przybiera znaczących rozmiarów, gdyż większość z nich paliło je jednokrotnie. Ponad to wskaźnik uczniów sięgających po papierosy kiedykolwiek w życiu w 2020 roku jest znacznie niższy od wskaźnika uczniów z 2012 roku. Uczniowie częściej sięgali po e-papierosy, niż po tradycyjne papierosy. Niepokojący jest fakt, że dla znacznej części uczniów papierosy oraz papierosy elektroniczne są łatwe do zdobycia. Warto zaznaczyć, że uczniowie mają świadomość na temat szkodliwości palenia papierosów, natomiast w przypadku jego elektronicznego odpowiednika brakuje im wiedzy na ten temat.

Rekomendowane działania profilaktyczne

- Prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu strategii informacyjnej, poprzez przekazywanie wiedzy na temat szkodliwości palenia papierosów i e-papierosów. Pomocne w realizacji tej strategii, może być zaproszenie wykwalifikowanej osoby (np. lekarza), który w profesjonalny sposób przekaże uczniom odpowiedni zasób wiedzy, na temat skutków podejmowania takiego zachowania.

- Rozwijanie umiejętności budowania samokontroli, która jest uniwersalnym czynnikiem chroniącym przed paleniem papierosów, a także ogranicza inne zachowania ryzykowne młodych ludzi.

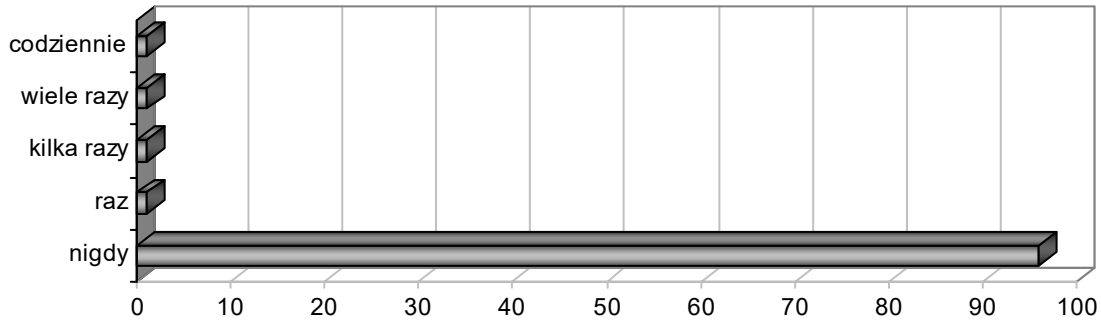
- Ograniczanie dostępności papierosów dla dzieci i młodzieży poprzez szkolenia dla sprzedawców wyrobów nikotynowych z zakresu przestrzegania zakazu sprzedaży papierosów osobom nieletnim oraz konsekwencji moralnych i prawnych za tym idących.

Problem narkotykowy

Skala zażywania narkotyków lub dopalaczy

Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że 4% uczniów miało kontakt z narkotykami, dopalaczami lub innymi środkami psychoaktywnymi, w tym 1% zażywał je wiele razy lub robi to regularnie/codziennie. Z przeprowadzonego badania dowiadujemy się również, że w ciągu 30 dni przed badaniem po narkotyki, dopalacze lub inne środki psychoaktywne sięgnęło 50% uczniów (spośród tych 4%, którzy je zażywali), w tym 19% zrobiło to więcej niż 10 razy. Należy przyznać, że co trzeci uczeń, który zażywał substancje psychoaktywne, doświadczył z tego względu przykrych doznań, w tym głównie problemów w szkole. Odsetek uczniów, którzy sięgnęli po narkotyki lub dopalacze - 4%, odsetek uczniów oceniających narkotyki za łatwe do zdobycia -10%, odsetek uczniów oceniających dopalacze za łatwe do zdobycia - 7%, odsetek uczniów oceniających narkotyki za mało szkodliwe, nieszkodliwe lub deklarujących brak wiedzy w tym zakresie - 8%, odsetek uczniów oceniających dopalacze za mało szkodliwe, nieszkodliwe lub deklarujących brak wiedzy w tym zakresie - 10%.

Odpowiedź uczniów na pytanie: Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)?

Rodzaje zażywanych substancji

Najpopularniejsze wśród badanych uczniów okazały się: marihuana lub haszysz, amfetamina, mefedron, dopalacze oraz leki w celu odurzenia się.

Dostępność środków psychoaktywnych

W kwestii dostępności narkotyków i dopalaczy w środowisku lokalnym uczniów, wyniki kształtują się na następującym poziomie – aż 10% uznaje narkotyki, a 7% dopalacze za łatwo dostępne w swojej miejscowości.

Opinia na temat substancji psychoaktywnych

Zdecydowana większość uczniów ma świadomość na temat szkodliwości narkotyków i dopalaczy dla zdrowia (dopalacze – 91%, narkotyki – 92%).

Powody sięgnięcia po substancje psychoaktywne

Przeprowadzone badanie pozwoliło zweryfikować również przyczyny sięgnięcia po substancje psychoaktywne przez uczniów. Z deklaracji ankietowanych wynika,

że głównym powodem sięgnięcia była chęć dobrej zabawy (38% spośród tych, którzy spożywali alkohol) oraz przyjemność/relaksacja (25%).

Analiza wyników przeprowadzonego pod kątem środków psychoaktywnych badania pozwala stwierdzić, że problem ten wśród młodzieży występuje w znikomym stopniu, gdyż: większość badanych nie ma doświadczenia związanego z zażywaniem narkotyków lub dopalaczy oraz niewielka część uczniów nie posiada świadomości na temat szkodliwości narkotyków i dopalaczy dla zdrowia. Uczniowie z miasta Zielonka rzadziej sięgają po narkotyki oraz dopalacze, w porównaniu do Diagnozy z 2012 roku. Niepokojący jest natomiast odsetek uczniów uznających narkotyki oraz dopalacze za łatwe do zdobycia na terenie ich miejscowości.

Rekomendowane działania profilaktyczne

- Prowadzenie działań profilaktycznych w szkole, mających na celu przekazywanie wiedzy na temat konsekwencji społecznych, zdrowotnych i prawnych zażywania narkotyków i dopalaczy. Pomóc w tym mogą ulotki, broszury czy plakaty, zawierające informacje na ten temat.

- Podjęcie obserwacji, w celu identyfikacji uczniów zażywających środki psychoaktywne. W tym celu pomocne będzie poszerzenie wiedzy pracowników szkoły na temat wykrywania objawów stosowania substancji odurzających. Przydatny w tym zakresie może być materiał udostępniony na stronie Krajowego Biura Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii, która zawiera przykłady objawów mogących wskazywać na używanie przez dzieci i młodzież narkotyków.

- Zapewnienie współpracy różnych instytucji i ośrodków zajmujących się profilaktyką i leczeniem uzależnień w społeczności lokalnej. Skuteczna interwencja wobec nastolatków już sięgających po środki psychoaktywne wymaga pozyskania ich zaufania, zapewnienia możliwie jak największej dyskrecji, kompetencji i szybkości działania.

- Przeprowadzanie programów rozwijania umiejętności psychospołecznych ucznia - realizowane przez cykl kilku lub kilkunastu zajęć, wsparte przez zajęcia uzupełniające w późniejszych latach edukacji oraz oparte na interaktywnej metodyce kształcenia. Nieskuteczne będą obrazy, statystyki i historie w celu wzbudzenia lęku przed konsekwencjami używania substancji oraz tradycyjne metody edukacji np. wykład/ pogadanka.

- Organizowanie szkoleń nauczycieli na realizatorów programów profilaktycznych - wtedy w większym stopniu przyczyniają się oni do rozwijania pozytywnych zachowań, niż prowadzący spoza szkoły. Szkoły, w których część kadry pedagogicznej przeszła szkolenia dla realizatorów, łatwiej radzą sobie w pracy wychowawczej i profilaktycznej, mają też mniej trudności przy konstruowaniu programu wychowawczego.

- Przeprowadzenie szkoleń/warsztatów dla rodziców, na temat reagowania w przypadku zażywania przez dzieci środków psychoaktywnych, rozpoznawania czy dziecko zażywa takie substancje, do kogo należy się zgłosić w przypadku doświadczenia tego problemu oraz jak rozmawiać z dzieckiem w przypadku podejmowania przez niego zachowań ryzykownych.

Problem przemocy

Odsetek uczniów deklarujących doświadczenie przemocy - 39%, odsetek uczniów deklarujących stosowanie przemocy - 39%, odsetek uczniów deklarujących występowanie w swojej szkole przemocy między uczniami - 70%, odsetek uczniów stwierdzających,

że w ich domu członkowie rodziny stosują wobec nich przemoc - 2%, odsetek uczniów deklarujących doznanie cyberprzemocy - 43%

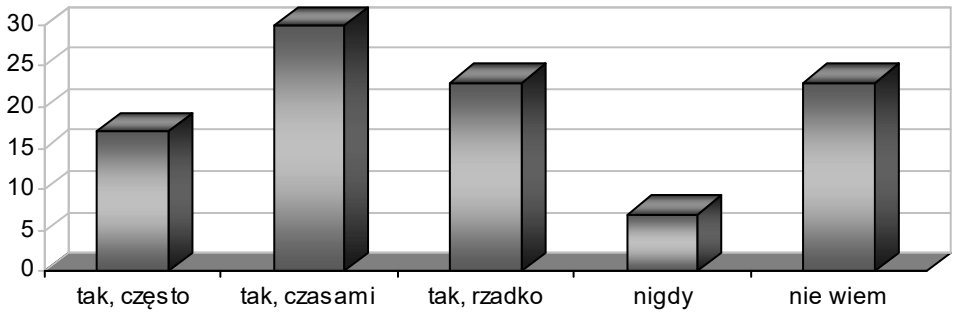
Skala przemocy

W kontekście przytoczonych danych można wysnuć wniosek, że przemocy kiedykolwiek w życiu doznał znaczny odsetek uczniów ze szkół znajdujących się na terenie Miasta - zadeklarował to co trzeci respondent (39%). Warte uwagi jest to, że do stosowania przemocy również przyznał się taki sam odsetek osób, jak w przypadku jej doznania, tj. 39%. Najczęstszym rodzajem doznawanej przez uczniów przemocy okazała się przemoc psychiczna - wskazało na nią 78% ankietowanych (spośród tych, którzy zadeklarowali doznanie przemocy). Doświadczenie przemocy fizycznej zadeklarowała ponad połowa badanych (55%), przemocy seksualnej 11%, natomiast zaniedbania 9%. Najczęstszym rodzajem stosowanej przez uczniów przemocy okazała się przemoc fizyczna - wskazało na nią 63% ankietowanych (spośród tych, którzy zadeklarowali stosowanie przemocy), natomiast na drugim miejscu znalazła się przemoc psychiczna, którą stosowało 60%, a na trzecim przemoc seksualna - 5%.

Przemoc rówieśnicza

Z przeprowadzonego wśród uczniów badania ankietowego wynika, że większość respondentów doświadczyło przemocy ze strony kolegów ze szkoły (63% spośród tych, którzy zadeklarowali doświadczenie przemocy). Znaczna ilość odpowiedzi wskazała również na rodzeństwo (33%) oraz znajomych (31%). Podobnie sytuacja wygląda jeśli chodzi o stosowanie przemocy - większość ankietowanych (spośród tych, którzy zadeklarowali stosowanie przemocy), stosowało ją wobec swoich rówieśników (65%) lub rodzeństwa (39%). Na podstawie deklaracji badanych możemy stwierdzić, że problem przemocy w szkole występuje na wysokim poziomie - w swojej szkole dostrzega ją większość uczniów (70%).

Odpowiedzi uczniów na pytanie: Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?

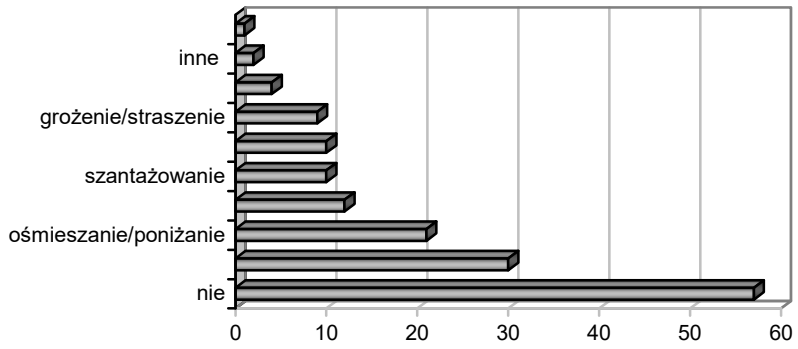
Przemoc domowa

Na pytanie wielokrotnego wyboru: Czy w Twoim domu członkowie rodziny stosują przemoc? uzyskano następujące odpowiedzi: 2% badanych wskazało na odpowiedź – tak, wobec mnie, 1% - tak, wobec siebie, 2% - tak wobec mojego rodzeństwa, 1% - tak, wobec innych osób (np. wujka, cioci, dziadków itp.), 10% respondentów wskazało na odpowiedź – trudno powiedzieć.

Cyberprzemoc

Z przeprowadzonego wśród uczniów z miasta Zielonka badania, wyłania się obraz znacznej części respondentów deklarujących doświadczenie cyberprzemocy. Doznanie tego typu problemu zadeklarowało aż 43% uczniów. Najczęściej doznawanym rodzajem cyberprzemocy okazało się wyzywanie (30%), natomiast na drugim miejscu pod tym względem znalazło się ośmieszanie/poniżanie (21%). Do stosowania cyberprzemocy przyznało się 20% badanych, spośród których najczęściej stosowanym rodzajem cyberprzemocy było wyzywanie (14%). Do stosowania hejtu przez Internet w ciągu ostatnich 12 miesięcy przyznał się co piąty uczeń, tj. 21%, przy czym 10% wskazało, że stosowało go 1 raz, a 3% więcej niż 11 razy. Z przeprowadzonego badania wynika, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy hejtu przez Internet doświadczyło 35% uczniów, w tym 9% więcej niż 11 razy.

Odpowiedzi uczniów na pytanie: Czy doznałeś/aś kiedykolowiek, którejś z niżej wymienionych forma cyberprzemocy (pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%)?

Biorąc pod uwagę podsumowanie wyników badań możemy stwierdzić, że problem przemocy rówieśniczej oraz cyberprzemocy występuje na wysokim poziomie i domaga się podjęcia działań profilaktycznych – znaczna część uczniów zadeklarowała bowiem doświadczenie przemocy ze strony kolegów ze szkoły, stosowanie jej wobec rówieśników, doznanie cyberprzemocy, hejtu w Internecie oraz występowanie w swojej szkole przemocy. Odsetek uczniów, którzy doświadczyli przemocy psychicznej w szkole w 2020 roku jest niższy niż w 2012 roku, natomiast wzrósł odsetek uczniów stosujących przemoc psychiczną.

Rekomendowane działania profilaktyczne

- Przeprowadzenie zajęć, mających na celu poszerzenie wiedzy z zakresu problematyki przemocy. Zakres kierowanej do uczniów informacji, oprócz konsekwencji stosowania przemocy, powinien zawierać również treści na temat szerokiego spektrum rodzajów przemocy. Zaleca się stosowanie różnych technik i metod, które będą w atrakcyjny i aktywny sposób przekazywały informację. Skuteczne w tym przypadku mogą być metody takie jak: psychodrama (odgrywanie scenek na temat zachowań przemocowych, które pomogą wczuć się w doświadczenia osób będących ofiarą agresji); burza mózgów, (stworzenie listy wszystkich zachowań będących aktem przemocy); praca w grupach (znalezienie wspólnych pomysłów rozwiązań problemu przemocy).

- Przekazanie uczniom ulotek bądź plakatów dotyczących hejtu, aby uświadomić im, że to również jest przemoc i może nieść za sobą negatywne konsekwencje zarówno dla osoby będącej sprawcą, jak i osoby będącej ofiarą.

- Wprowadzenie na terenie szkoły jasnych zasad zachowania i konsekwencji ich nieprzestrzegania. Skuteczne zapobieganie działaniom przemocowym jest możliwe tylko wtedy, gdy w szkole funkcjonuje czytelny system norm współżycia społecznego i jasny system konsekwencji w przypadku złamania zasad. Ważne, aby zasady te odnosiły się do traktowania innych w społeczności szkolnej i powstały w wyniku pracy zespołowej uczniów, przy współudziale nauczycieli. Zasady te muszą być konsekwentnie egzekwowane.

- Prowadzenie zajęć psychoedukacyjnych w klasach takich jak: doskonalenie umiejętności radzenia sobie ze stresem, wzmacnianie poczucia własnej wartości, rozwijanie umiejętności asertywnego zachowania się. Do pożądanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy należą również: trening empatii (ćwiczenia w wyobrażaniu sobie przeżyć i emocji osób doznających przemocy), trening atrybucji (ćwiczenia w wyjaśnianiu przyczyn zachowań konfliktowych z punktu widzenia drugiej osoby) oraz symulacje doświadczenia (inscenizowanie różnych sytuacji, aby uczniowie mogli przeżyć i zrozumieć uczucia i działania innych osób).

- Realizacja zajęć integracyjnych w klasach mających na celu budowanie konstruktywnego środowiska wychowawczego, wzmacnianie więzi pomiędzy rówieśnikami, tworzenie związków opartych na partnerstwie, dobrych relacjach i wzajemnym wsparciu.

- Wprowadzenie programów rówieśniczych jako pomoc koleżeńska w nauce, rówieśniczy doradcy, czy rówieśniczy mediatorzy. Program wsparcia rówieśniczego opiera się na założeniu, że w wieku dojrzewania rówieśnicy wywierają na siebie nawzajem silny wpływ, a pozytywne relacje rówieśnicze mogą zostać wykorzystane w organizowaniu konstruktywnych działań pomocowych na terenie szkoły. Program polega na organizowaniu grupy szkolnych liderów/pomocników, którzy pomagają rówieśnikom w różnych obszarach ich funkcjonowania.

- Dbanie o klimat szkoły zwłaszcza relacje społeczne – zarówno pomiędzy nauczycielami a uczniami, jak i personelem szkoły a rodzicami, a także wykorzystanie w planowaniu działań służących poprawie klimatu szkoły wyników badań, które mogą być pomocne w określeniu kierunków i celów interwencji (a systematyczne ich prowadzenie może też posłużyć do monitorowania skutków podejmowanych działań). Poprawa klimatu szkoły wymaga zaangażowania wszystkich grup społeczności szkolnej, ponieważ klimat szkoły kształtują praktyki, które są w niej stosowane. Wiele badań wskazuje, że pozytywny klimat szkoły sprzyja adaptowaniu się uczniów do obowiązków i wymagań, jakie stawia im szkoła, przekłada się na lepsze wyniki w nauce oraz zapobiega występowaniu problemów.

- Prowadzenie szkoleń dla nauczycieli, które będą rozwijały u nich kompetencje kierowania klasą oraz umiejętności właściwego reagowania na niekorzystne zachowania, uczniów, wzmacniania pożądanych zachowań i formułowania oczekiwań wobec uczniów.

- Przeprowadzenie z uczniami warsztatów, podczas których poszerzą oni wiedzę na temat zjawiska cyberprzemocy i rozległych negatywnych konsekwencji jej stosowania. Zaleca się także, uświadomienie uczniom gdzie mogą uzyskać pomoc w przypadku bycia ofiarą lub świadkiem tego typu przemocy.

- Opracowanie procedur reagowania w szkole na zjawisko cyberprzemocy oraz podejmowanie interwencji w każdym przypadku ujawnienia lub podejrzenia cyberprzemocy.

- Dążenie do współpracy całego personelu szkoły poprzez szkolenie oraz zapoznanie ze szkolnym podejściem do przeciwdziałania przemocy (rozwiązywania konkretnych przypadków przemocy rówieśniczej) nie tylko personelu pedagogicznego, ale także administracyjnego i obsługi.

- Organizowanie i finansowanie szkoleń dla nauczycieli dotyczących obowiązujących procedur (w tym procedury „Niebieskie Karty"), zasad podejmowania interwencji oraz współpracy służb działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

- Wspieranie personelu medycznego w profilaktyce i zgłaszaniu przypadków krzywdzenia dzieci. Istotne w tym zakresie będzie zapewnienie wsparcia merytorycznego oraz inwestowanie w profilaktykę w celu wzmacniania personelu medycznego w tym zakresie.

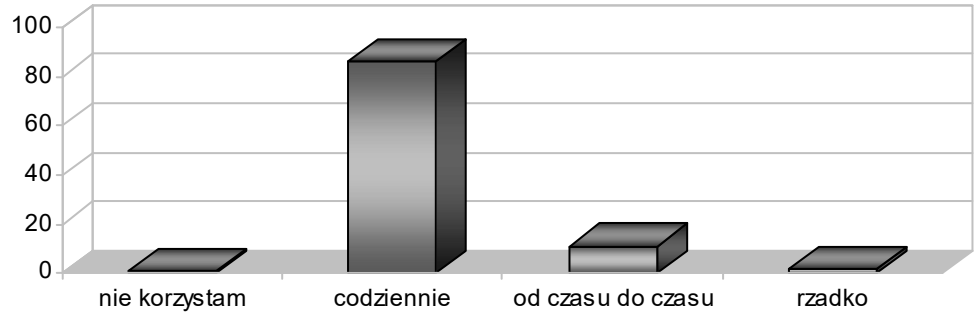
Korzystanie z urządzeń elektronicznych

Odsetek uczniów deklarujących korzystanie z urządzeń elektronicznych codziennie - 86%, odsetek uczniów deklarujących korzystanie z urządzeń elektronicznych powyżej 6 godzin dziennie - 18%, odsetek uczniów bardzo często nie śpiących w nocy z powodu korzystania z urządzeń elektronicznych - 11%.

Częstotliwość korzystania z urządzeń elektronicznych

Z urządzeń elektronicznych korzystają prawie wszyscy młodzi mieszkańcy Miasta (99%), w tym większość robi to codziennie (86%). Bardzo duże ilości czasu, tj. powyżej 6 godzin dziennie, poświęca na korzystanie z urządzeń elektronicznych 18% uczniów (spośród osób korzystających z urządzeń elektronicznych). Do kłamania w celu ukrycia prawdziwej ilości czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych przyznało się 51% badanych, w tym 7% robiło to bardzo często. Warto mieć na uwadze odpowiedzi respondentów na temat ich doświadczeń związanych z korzystaniem z urządzeń elektronicznych – wyniki są dosyć niepokojące: próbuje bezskutecznie ograniczyć czas spędzany na korzystaniu z urządzeń elektronicznych bardzo często 10% badanych, najbliższe osoby zarzucają zbyt częste spędzanie czasu na korzystaniu z urządzeń elektronicznych bardzo często 9% badanym, a późno w nocy nie śpi, bo korzysta z urządzeń elektronicznych bardzo często 11% uczniów.

Odpowiedzi uczniów na pytanie: Jak często korzystasz z urządzeń elektronicznych (komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier itp.)?

Najczęstsze powody korzystania z urządzeń elektronicznych

Najczęstszą formą korzystania z urządzeń elektronicznych jest kontakt ze znajomymi, słuchanie muzyki, oglądanie filmów/seriali oraz korzystanie z portali społecznościowych. Badania wykazały, że z urządzeń elektronicznych codziennie korzysta większość młodych mieszkańców Miasta, a problem nadmiernego korzystania z urządzeń elektronicznych może dotyczyć nawet 18% uczniów. Niepokojący jest także odsetek uczniów, którzy nie śpią w nocy, bo korzystają z urządzeń elektronicznych oraz próbujących bezskutecznie

ograniczyć spędzany na nich czas. W związku z powyższymi wynikami badań zaleca się przeprowadzenie długoterminowych działań profilaktycznych.

Rekomendowane działania profilaktyczne

- Przeprowadzenie warsztatów poruszających problematykę użytkowania oraz wykorzystywania współczesnych mediów. Warsztat powinien uczyć dzieci jak bezpiecznie poruszać się po świecie cyberprzestrzeni.

- Przeprowadzenie zajęć dla uczniów mających na celu zwrócenie uwagi na problem uzależnienia od urządzeń elektronicznych. Pomocne przy realizacji takich zajęć może być rozpowszechnienie ulotek informujących o takim problemie.

- Projektując sieć odziaływań pod kątem uzależniania od Internetu należy skupić się również na pozytywnych stronach korzystania z Internetu (możliwość rozwoju, nauki języków, zdobywanie informacji) oraz uświadamianiu dzieciom i młodzieży negatywnych skutków nadmiernego przebywania w sieci. Warto również skupić się na wyidealizowanych wzorcach przekazywanych przez portale społecznościowe (idealne ciała, ideale ubrania, idealne życie) oraz na tym, jak nie dać się przez te wzorce manipulować i im podporządkowywać.

Gry hazardowe

Odsetek uczniów, którzy grali w gry za pieniądze - 33%, odsetek uczniów grających w gry na pieniądze częściej niż 11 razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy - 6%.

Skala grania w gry za pieniądze

Badanie ankietowe pokazało, że bezpośredni kontakt z grami za pieniądze miał co trzeci uczeń z miasta Zielonka. Zdecydowana większość uczniów nie grała w gry za pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy, tj. 49%, natomiast 40% przyznało, że grało w nie 1-5 razy (spośród tych, którzy kiedykolwiek grali w gry za pieniądze). 6% uczniów (spośród tych, którzy kiedykolwiek grali w gry za pieniądze) odpowiedziało, że grał w takie gry częściej niż 11 razy.

Doświadczenia związane z graniem w gry za pieniądze

Poważnych problemów w związku z graniem w gry za pieniądze doświadczyło 3 uczniów, którzy wskazali na problemy finansowe.

Badania wykazały, że w gry za pieniądze z nadmierną częstotliwością gra 6% uczniów, w związku z czym możemy stwierdzić, iż problem ten jest widoczny u małej części uczniów. Warto podjąć jednak działania profilaktyczne w tym zakresie, gdyż bezpośredni kontakt z grami za pieniądze miał co trzeci uczeń.

Rekomendowane działania profilaktyczne

- Zastosowanie strategii informacyjnej, poprzez przekazywanie dzieciom wiadomości na temat negatywnych konsekwencji grania w gry hazardowe. Zajęcia takie mogą się odbywać np. w ramach godziny wychowawczej.

- Warto zwrócić uwagę rodzicom na występowanie tego problemu i konsekwencje jakie może za sobą nieść. Wskazane jest podejmowanie rozmów z dzieckiem na temat podejmowania

hazardu w młodym wieku, a także uważne przyglądanie się symptomom wskazującym na to, że dziecko podejmuje się tego typu zachowań.

- Przed podejmowaniem się grania w gry hazardowe przez dzieci i młodzież oraz przed jego negatywnymi konsekwencjami może uchronić właściwa komunikacja na linii rodzic-dziecko.

Zażywanie substancji psychoaktywnych oraz stosowanie przemocy

Zażywanie substancji psychoaktywnych przez uczniów

Uzyskane w procesie badawczym odpowiedzi pedagogów pokazują, że ich zdaniem uczniowie są częstowani papierosami przez kolegów, w przypadku alkoholu biorą go od rodziców bez ich wiedzy, natomiast zdaniem większości nie sięgają po narkotyki lub nie znają przyczyn. Przeprowadzone badanie pozwoliło zweryfikować również przyczyny palenia papierosów, picia alkoholu oraz zażywania narkotyków wśród uczniów szkół. Uczniowie sięgają po papierosy, gdyż chcą się przypodobać innym, namawiają ich koledzy oraz robią to z nudów. Do przyczyn spożywania alkoholu pedagodzy zaliczyli namawianie przez kolegów i chęć przypodobania się innym.

Nadużywanie alkoholu przez rodziców

Z analizy badań wynika, że 33% uczniów wskazało, że ich rodzice nadużywa alkoholu, natomiast 67% respondentów wskazało, że nie ma na ten temat wiedzy.

Rekomendowane działania profilaktyczne

- Realizacja oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

- Zapobieganie występowaniu przemocy w rodzinie poprzez wspieranie osób i rodzin doświadczających przemocy oraz zagrożonych przemocą.

- Organizowanie zajęć profilaktycznych mających na celu poszerzenie wiedzy z zakresu problematyki przemocy.

- Włączenie w profilaktykę przemocy rówieśniczej rodziców/opiekunów poprzez informowanie o podejściu szkoły do przemocy, rozwiązań i procedur w tym zakresie oraz wskazywanie działań, które należy podjąć, gdy dziecko doświadcza tego problemu.

- Przekazanie uczniom wiedzy na temat możliwych form pomocy w przypadku doświadczania przez nich przemocy zarówno w szkole jak i w domu, a także w jaki sposób mogą reagować, jeśli będą świadkiem agresji.

- Tworzenie, wspieranie i finansowanie miejsc pomocy dorosłym i dzieciom oferujących kompleksową pomoc: psychologiczną, terapeutyczną, socjoterapeutyczną, socjalną w przypadku doświadczenia przemocy w rodzinie (np. punkty konsultacyjne, grupy samopomocowe).

- Zorganizowanie warsztatów/zajęć mających na celu wzmacnianie poczucia własnej wartości, naukę asertywności i umiejętności przeciwstawiania się presji grupy rówieśniczej.

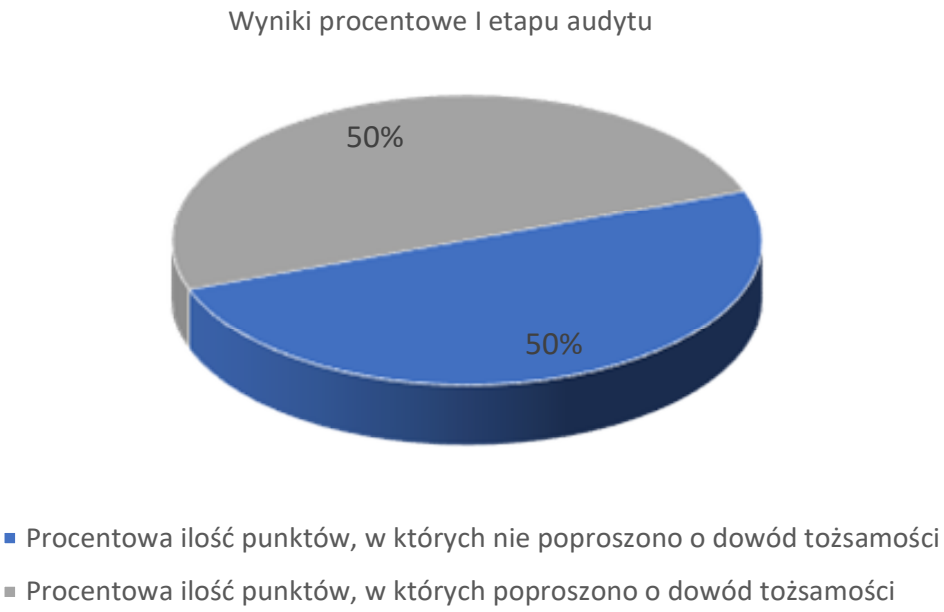
Badanie metodą „Tajemniczy Klient" w punkach sprzedaży napojów alkoholowych

Na zlecenie Urzędu Miasta Zielonka w 2021 r. we wszystkich punktach sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu i poza miejscem sprzedaży zlokalizowanych na terenie miasta Zielonka przeprowadzono badanie mające na celu weryfikację przestrzegania przez sprzedawców zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Badanie prowadzono przy użyciu metody „tajemniczego klienta". Jego główną częścią była próba zakupu alkoholu przez odpowiednio przeszkoloną osobę, których wygląd i zachowanie wskazują na potencjalną niepełnoletność. Zgodnie z publikacjami na temat szkodliwości używania alkoholu przez młodzież, na szybkość powstawania uzależnienia istotny wpływ wywiera stopień dojrzałości organizmu, a szczególnie ośrodkowego układu nerwowego (głównie mózgu). Pijąc regularnie przed 20 rokiem życia – można uzależnić się już po kilku miesiącach; między 20 – 25 rokiem życia potrzeba na to średnio około 3,5 roku; po 25 roku życia okres powstawania uzależnienia trwa kilka lat.[3] Publikacje dostępne na stronie PARPA sygnalizują, że alkohol może być jedną z głównych przyczyn zgonów i inwalidztwa osób w wieku 15 – 21 lat oraz może wywołać wiele negatywnych skutków zdrowotnych. W świetle publikacji magazynu medycznego – The Lancet – alkohol wśród tradycyjnych substancji psychoaktywnych umiejscowiony jest na skali: szkodliwości, siły uzależnienia i negatywnych skutków społecznych (wraz z tytoniem) na 3 miejscu, wyprzedzając takie substancje jak: amfetamina, ketamina, marihuana, LSD, GHB czy MDMA.[4]
Celem audytu było ograniczenie naruszeń prawa w zakresie sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom nieuprawnionym, w tym szczególnie dzieci i młodzieży, a także zwiększenie ilości sprzedawców, którzy kontrolowaliby osoby wyglądające na nieletnie, poprzez pokazanie dowodu tożsamości.
W grudniu 2021 r. przeszkolony 18 letni mężczyzna wyglądający młodziej (na ok. 17 lat) udał się wraz z trenerem firmy realizującej badanie do punktów sprzedaży napojów alkoholowych zlokalizowanych na terenie miasta Zielonka i podjął próbę zakupu alkoholu (najczęściej piwa). Celem ww. działania było sprawdzeniem czy sprzedawca poprosi „tajemniczego klienta" o dokument tożsamości potwierdzając tym samym jego pełnoletność.

Wyniki liczbowe audytu przedstawiają się następująco:

- liczba punktów zgłoszonych do audytu: 51
- liczba punktów, w których zrealizowano badanie: 51
- liczba sprzedawców, którzy nie prosili o, dowód osobisty: 25
- liczba sprzedawców, którzy zapytali o, okazanie dowodu tożsamości: 25
- liczba punktów zamkniętych/ nieczynnych podczas audytu: 1

[3] Żołnierczuk-Kieliszek D., Kulik T., Sidor T., *Zachowania zdrowotne związane ze spożyciem alkoholu i wiedza młodzieży gimnazjalnej na temat skutków nadużywania alkoholu,* „Medycyna Ogólna i Nauki o Zdrowiu, 2013, Tom 19, Nr 2, 162–167, s.162.
[4] http://www.parpa.pl/download/rozdzial05.pdf dostęp 29.04.2020.

Z powyższego wykresu wynika, że podczas audytu 50% sprzedawców w przypadku zakupu alkoholu przez osobę, która potencjalnie mogła być nieletnia nie sprawdziło dowodu tożsamości, a tylko 50 % sprzedawców potwierdziło pełnoletność osoby kupującej – co jest niewątpliwie wynikiem niesatysfakcjonującym.

Przepis art. 15 ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi jednoznacznie stanowi, iż w przypadku wątpliwości co do pełnoletności nabywcy sprzedający lub podający napoje alkoholowe uprawniony jest do żądania okazania dokumentu stwierdzającego wiek nabywcy.

W Polsce – w tym, jak jasno wynika z badań, również w mieście Zielonka sprzedawcy często tłumaczyli, że wiek klienta ocenili na tzw. „oko".

Należy pamiętać o dodatkowym czynniku, a mianowicie istniejącym, z uwagi na pandemię wirusa SARS-CoV-2 obowiązku zakrywania twarzy w sklepach. Firma realizująca badanie odnotowała na podstawie wyników audytów prowadzonych w innych gminach, że ww. okoliczność wpływa na odsetek sprzedaży napojów alkoholowych bez uprzedniego potwierdzenia pełnoletności nabywcy, co do którego mogą zachodzić uzasadnione wątpliwości co do wieku. Odsetek sprzedaży jest istotnie wyższy, niż wynikałoby to z trendów uchwyconych na przestrzeni ostatnich lat w odniesieniu do tych samych gmin. Bezpośrednio po próbie zakupu alkoholu - trener firmy realizującej badanie przeprowadził w punktach sprzedaży szkolenie dotyczące konsekwencji sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim, poinformował, że nawet jednorazowa sprzedaż alkoholu osobie nieletniej może być przyczyną utraty zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. Poinformowano o możliwości wystąpienia również innych konsekwencji jak np. ukaranie grzywną, wpis do Krajowego Rejestru Karnego czy sądowe orzeczenie zakazu sprzedaży alkoholu przez właściciela punktu. Uświadomił sprzedawców, którzy nie wylegitymowali młodej osoby, że w ten sposób mogliby popełnić przestępstwo, jeżeli „tajemniczy klient" miałby kilka miesięcy mniej, a trenerem byłby np. obserwujący całe zajście policjant „po cywilnemu". Po szkoleniu trener wręczył przeszkolonym osobom certyfikat i materiały edukacyjne.

Niesatysfakcjonujące wyniki przedmiotowego badania wskazują na konieczność podjęcia zdecydowanych działań w przedmiotowym obszarze problemowym, w tym wprowadzenie do Programu zadania polegającego na prowadzeniu w przyszłości cyklicznych kontroli w punktach sprzedaży napojów alkoholowych, w tym audytów metodą „tajemniczy klient" oraz szkoleniu sprzedawców.

Planując, na przyszłość wskazane powyżej zadania należy brać pod uwagę nie tylko zjawisko samoistnego zanikania w czasie efektów szkoleniowych, lecz również bardzo wysoką rotację personelu w sklepach. W związku z tym, niezwykle istotnym czynnikiem jest powtarzalność audytów, a także planowanie kontroli punktów sprzedaży w oparciu o wyniki tego typu badań.

Diagnoza i opis sytuacji opracowane zostały na podstawie analizy danych pochodzących z następujących źródeł:

1) Dane z Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego z lat ubiegłych;
2) Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonce za rok 2020;
3) Sprawozdanie z działalności Komisariatu Policji w Zielonce za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r.;
4) Dane przekazane z Komisariatu Policji w Zielonce;
5) Dane z Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zielonce;
6) „Diagnoza problemów związanych ze spożywaniem alkoholu, używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i przemocą rówieśniczą wśród młodzieży szkolnej w Zielonce", Oficyna Profilaktyczna, 2020 r.;
7) „Raport z przeprowadzonego terenowego szkolenia z audytem w punktach sprzedaży napojów alkoholowych" – Fundacja Centrum Działań Profilaktycznych, 2021 r.

ROZDZIAŁ II

1. Adresaci

Planowane w ramach Programu działania skierowane są do mieszkańców miasta Zielonka, w szczególności do:

1) Dzieci i młodzieży;
2) Rodziców i opiekunów dzieci i młodzieży;
3) Kadry szkół i placówek oświatowych;
4) Psychologów, terapeutów, pedagogów, lekarzy i personelu medycznego;
5) Innych podmiotów, zajmujących się obszarami tematycznymi ujętymi w niniejszym Programie, w tym organizacji pozarządowych, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie

oraz:

6) Przedsiębiorców będących sprzedawcami napojów alkoholowych na terenie Miasta Zielonka.

2. Podmioty

Za realizację Programu odpowiedzialny jest Burmistrz Miasta Zielonka, który realizuje cele i założenia Programu we współpracy z MKRPA oraz instytucjami, służbami, organizacjami pozarządowymi współpracującymi z samorządem gminy, w szczególności takimi jak: Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonce, w tym asystenci rodziny, Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna w Zielonce, Miejski Zespół Interdyscyplinarny, szkoły i placówki oświatowe, Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Zielonce, Komisariat

Policji, Sąd Rejonowy w Wołominie, kuratorzy Sądu Rejonowego w Wołominie, KCPU, Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej.

Burmistrz Miasta Zielonka może powołać Pełnomocnika do Spraw Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, który będzie odpowiedzialny za realizację Programu.

Koordynację Programu powierza się Wydziałowi Spraw Społecznych i Rodziny Urzędu Miasta Zielonka.

3. Identyfikacja zasobów do wykorzystania

1) Znajomość oferty istniejących programów profilaktycznych, w tym opracowanych w ramach systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego;
2) Współpraca ze szkołami i placówkami oświatowymi w zakresie wdrażania programów profilaktycznych;
3) Współpraca z podmiotami, działającymi w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z obszarem uzależnień na terenie Miasta Zielonka, powiatu wołomińskiego, jak również kraju;
4) Działanie Punktu Informacyjno - Konsultacyjnego na terenie miasta Zielonka; w tym działalność certyfikowanego terapeuty uzależnień
5) Współpraca z placówkami stacjonarnymi, ambulatoryjnymi i szpitalami na terenie kraju w zakresie lecznictwa odwykowego.

4. Sposób realizacji

Realizacja niniejszego Programu nastąpi poprzez:

1) Zlecanie realizacji usług z zastosowaniem procedur ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych;
2) Zlecenie realizacji zadań podmiotom, o których mowa w przepisach ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie ;
3) Zlecenie realizacji usług podmiotom poza trybem ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych.

5. Finansowanie

Na realizację zadań Programu przeznacza się następujące środki finansowe:

1) dochody z opłat za zezwolenia wydane na podstawie art. 18 lub 18¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości;
2) dochody z opłat określonych w art. 11¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości;
3) w zakresie realizacji lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu dochody z opłaty od sprzedaży napojów alkoholowych, o której mowa w art. 9² ust. 11 ustawy o wychowaniu w trzeźwości w wysokości, o której mowa w art. 9 ³ ust. 3 pkt. 1 tejże ustawy.

Plan dochodów i wydatków związanych z realizacją Programu w 2022 r. określa załącznik nr 1 do Programu.

ROZDZIAŁ III

Planowane działania i wskaźniki ich realizacji

Działania profilaktyczne prowadzone w ramach niniejszego Programu realizowane będą w obszarze zarówno profilaktyki uniwersalnej, selektywnej, jak i wskazującej.

Działania zawarte w Programie realizowane będą z uwzględnieniem regulacji, dotyczących wymogów sanitarnych związanych z sytuacją epidemiologiczną wywołaną wirusem SARS-CoV-2.

Z uwagi na dynamiczną i trudną do przewidzenia sytuacją epidemiologiczną dopuszcza się możliwość niezrealizowania wszystkich działań. W miarę możliwości działania, które wymagają kontaktu osobistego realizowane czy zastępowane będą działaniami wykorzystującymi narzędzia zdalne.

Program realizowany będzie w szczególności zgodnie z wykazem poniższych zadań służących realizacji celu obejmującego: profilaktykę i rozwiązywanie problemów związanych ze spożywaniem alkoholu, używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.

Poniżej wskazane działania są zgodne z zadaniami służącymi realizacji celu operacyjnego 2: „Profilaktyka uzależnień" Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021 – 2025, określonego w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 642).

Lp.	Nazwa zadania zgodnie z NPZ	Sposób realizacji	Wskaźniki
1.	Edukacja zdrowotna i profilaktyka uzależnień (uniwersalna, selektywna, wskazująca) realizowana zgodnie z wynikami badań naukowych (w tym epidemiologicznych) oraz dobrą praktyką w dziedzinie przeciwdziałania uzależnieniom	Rozpowszechnianie informacji o dostępnej ofercie pomocy	Sposób i miejsce udostępnienia informacji
		Prowadzenie kampanii informacyjnych i edukacyjnych, dotyczących problematyki uzależnień – broszury, plakaty, ulotki itp.	Liczba zrealizowanych działań
		Edukacja i informacja przez stronę internetową poświęconą tematyce uzależnień	Nie dotyczy
		Działalność informacyjna prowadzona przez Punkt Informacyjno-Konsultacyjny MKRPA, - dystrybuowanie ulotek i plakatów m.in. w Urzędzie Miasta Zielonka, Ośrodku Pomocy Społecznej w Zielonce, Punkcie Konsultacyjno -Informacyjnym, ośrodkach zdrowia, placówkach oświatowych	1. Liczba informacji udzielonych w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym 2. Liczba rozdystrybuowanych ulotek, plakatów, materiałów informacyjnych

		Włączenie się w ogólnopolskie i lokalne akcje oraz kampanie edukacyjno-profilaktyczne	Liczba zrealizowanych działań
		Prowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnych z zakresu profilaktyki uzależnień i promocji zdrowia w czasie organizowanych imprez kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych, w tym imprez zlecanych organizacjom pozarządowym	Liczba zrealizowanych działań
		Prowadzenie akcji informacyjnych kierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych	Liczba zrealizowanych działań
2.	Monitorowanie i badanie problematyki związanej z sytuacją epidemiologiczną w zakresie używania wyrobów tytoniowych, w tym elektronicznych papierosów, używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP, spożywania alkoholu z uwzględnieniem monitorowania poziomu i struktury spożycia oraz dostępności alkoholu	Prowadzenie badań związanych z diagnozą zachowań w obszarach problemowych	Liczba przeprowadzonych badań
3.	Edukacja kadr (w tym szkolenie) w realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień	Wspieranie, finansowanie działań mających na celu doskonalenie zawodowe pracowników przedszkoli, szkół oraz instytucji działających w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów, wynikających z używania substancji psychoaktywnych	Liczba zrealizowanych działań

4.	Poszerzanie i udoskonalenie oferty oraz wspieranie realizacji programów profilaktyki o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności, w szczególności zalecanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego	Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w przedszkolach, szkołach, w szczególności rekomendowanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży, w szczególności: - obalających mity dotyczące alkoholu i innych substancji psychoaktywnych; - dostarczających rzetelnej wiedzy na temat alkoholu, narkotyków, nikotyny i innych substancji psychoaktywnych - ukierunkowanych na wzmacnianie umiejętności osobistych i społecznych - rozwijających umiejętność radzenia sobie ze stresem i trudnościami	1. Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych 2. Liczba odbiorców
		Wdrażanie programów i szkoleń zwiększających kompetencje profilaktyczne wśród społeczności lokalnej, ze szczególnym uwzględnieniem rodziców i nauczycieli: - wskazujących na wagę jednoznaczności postaw osób dorosłych wobec używek; - dostarczających rzetelnej wiedzy z obszaru profilaktyki uzależnień m.in. na temat alkoholu, nikotyny i substancji psychoaktywnych; - wspierających komunikację międzypokoleniową	1. Liczba programów 2. Liczba szkoleń 3. Liczba odbiorców
		Realizacja działań profilaktycznych w tracie akcji "Lato w mieście" i „Zima w mieście”	1. Liczba zrealizowanych działań 2. Liczba osób uczestniczących w działaniach
		Realizacja działań profilaktycznych związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinach z problemem uzależnień oraz stosowania przemocy rówieśniczej, w tym hejtu i cyberprzemocy	1. Liczba zrealizowanych działań 2. Liczba odbiorców

		Realizacja programów profilaktycznych wzmacniających czynniki chroniące i osłabiających czynniki ryzyka (warsztaty z zakresu asertywności, umiejętności interpersonalnych, radzenia sobie z emocjami, rozwiązywania konfliktów)	1. Liczba zrealizowanych działań 2. Liczba odbiorców
5.	Poszerzanie i podnoszenie jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczo-wychowawczej dla rodzin z problemem alkoholowym i ich rodzin	Prowadzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży i zorganizowanie wyjazdu letniego dla ich podopiecznych	1. Liczba placówek 2. Liczba podopiecznych placówek wsparcia dziennego
		Szkolenie pracowników placówek wsparcia dziennego dla dzieci	1. Liczba zrealizowanych działań 2. Liczba odbiorców
		Prowadzenie działań infromacyjno-edukacyjnych na temat przemocy w rodzinie, w tym przemocy wobec dzieci, włączenie się w ogólnopolskie akcje promujące życie w rodzinie bez przemocy	Liczba zrealizowanych działań
		Prowadzenie, finansowanie programów profilaktyki przemocy w rodzinie i programów rozwijających umiejętności wychowawcze i pozytywne relacje rodzinne	1. Liczba zrealizowanych działań 2. Liczba odbiorców
		Podnoszenie kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym – szkolenia	1. Liczba zrealizowanych działań 2. Liczba odbiorców
		Organizowanie i finansowanie szkoleń dotyczących obowiązujących procedur (w tym procedury „Niebieskie Karty”), zasad podejmowania interwencji oraz współpracy służb działających na rzecz zatrzymania przemocy	1. Liczba zrealizowanych działań 2. Liczba odbiorców

		w rodzinie	
6.	Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości specjalistycznej pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie	Rozpoznawanie zjawiska przemocy domowej , udzielanie informacji o możliwościach powstrzymania przemocy, inicjonowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy domowej, gromadzenie aktualnych informacji na temat dostępnych miejsc pomocy i kompetencji poszczególnych służb i instytucji	Liczba zrealizowanych działań
		Tworzenie, wspieranie i finansowanie miejsc pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie, oferujących pomoc psychologiczną, terapeutyczną, medyczną, prawną	Liczba zrealizowanych działań
		Wdrażanie i finansowanie przedsięwzięć mających na celu zwiększenie umiejętności radzenia sobie z przemocą (programy, warsztaty)	1. Liczba zrealizowanych działań 2. Liczba odbiorców
		Przygotowanie i upowszechnianie informacji na temat lokalnej oferty pomocy dla członków rodzin z problemem przemocy, w szczególności z problemem alkoholowym (ulotki, plakaty, strony internetowe)	Liczba zrealizowanych działań
		Nawiązanie i rozwijanie współpracy między przedstawicielami różnych służb, w tym przedstawicielami wymiaru sprawiedliwości	Nie dotyczy
		Realizacja działań profilaktycznych związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinach	Liczba zrealizowanych działań
7.	Redukcja szkód, leczenie, rehabilitacja i reintegracja osób uzależnionych oraz ich bliskich	Poradnictwo dla osób uzależnionych od alkoholu oraz ich rodzin w ramach działalności Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego; motywowanie do podjęcia leczenia; kierowanie do leczenia specjalistycznego	Liczba konsultacji udzielonych w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym
		Poradnictwo dla osób uzależnionych	

		od narkotyków oraz ich rodzin w ramach działalności Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego	
		Poradnictwo dla osób uzależnionych od hazardu/dotkniętych innymi uzależnieniami behawioralnymi oraz ich rodzin w ramach działalności Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego	
		Poradnictwo dla osób uzależnionych od hazardu/dotkniętych innymi uzależnieniami behawioralnymi oraz ich rodzin w ramach działalności Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego	
		Poradnictwo dla osób doświadczających przemocy w ramach działalności Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego; inicjowanie interwencji, udzielanie wsparcia	
		Podejmowanie przez MKRPA czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu	1. Liczba wysłanych wezwań na posiedzenia MKRPA 2. Liczba wysłanych wezwań o dostarczenie zaświadczenia o podjęciu lub kontynuowaniu terapii 3. Liczba osób skierowanych na badanie przez biegłych sądowych 4. Liczba wniosków przekazanych do sądu
8.	Wdrożenie i upowszechnianie standardów i procedur profilaktyki, diagnozy oraz terapii FASD (Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych) zgodnie z aktualnym stanem wiedzy	Upowszechnianie wśród psychologów, terapeutów, pedagogów, rodzin, lekarzy materiałów informacyjnych i edukacyjnych związanych z problematyką FASD	Liczba zrealizowanych działań
		Prowadzenie lokalnych kampanii informacyjnych	Liczba zrealizowanych działań

	naukowej		
		Realizowanie szkoleń dla kadry, której praca związana jest z przedmiotowym obszarem problemowym	Liczba zrealizowanych działań
9.	Kształcenie personelu medycznego w zakresie umiejętności rozpoznawania wzorów picia i podejmowania interwencji wobec pacjentów pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie oraz na temat FASD	Przekazywanie personelowi medycznemu materiałów informacyjnych i edukacyjnych	Liczba zrealizowanych działań
		Szkolenie personelu medycznego	1. Liczba zrealizowanych działań 2. Liczba odbiorców
10.	Zmniejszanie dostępności fizycznej i ekonomicznej alkoholu	Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia	Liczba zrealizowanych działań
		Prowadzenie kampanii społecznej/edukacyjnej dotyczącej wagi reagowania w sytuacji bycia świadkiem sprzedaży alkoholu i papierosów osobom nieletnim	Liczba zrealizowanych działań
		Niezwiększanie liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem i w miejscu sprzedaży określonych w Uchwale Nr IV/43/19 Rady Miasta Zielonka z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży na terenie miasta Zielonka (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2019 r. poz. 3309)	Nie dotyczy
		Utrzymanie obowiązującego ograniczenia w sprzedaży napojów alkoholowych	

		(w tym piwa) przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży w godzinach 23:00 – 6:00 wprowadzonego Uchwała Nr XLVI/444/18 Rady Miasta z dnia 28 marca 2018 r. w sprawie wprowadzenia na terenie miasta Zielonka ograniczenia w godzinach nocnej sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2018 r. poz. 3696)	
		Utrzymanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych na targowiskach położonych na terenie Miasta Zielonka	
		Utrzymanie dotychczasowych zasad usytuowania punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych (w tym piwa) ustalonych w Uchwale Nr XLIX/485/18 Rady Miasta Zielonka z dnia 28 czerwca 2018 roku w sprawie zasad usytuowania na terenie miasta Zielonka miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2018 r. poz. 6957)	
		Monitorowanie przez Policję punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, przestrzegania ograniczenia sprzedaży alkoholu w godzinach 23:00-6:00, zakazu sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim i nietrzeźwym, spożywania alkoholu w miejscach publicznych	1. Liczba zgłoszonych nieprawidłowości 2. Liczba podjętych działań, związanych z wystąpieniem nieprawidłowości
11.	Zwiększanie skuteczności w przestrzeganiu prawa	Cykliczna kontrola punktów sprzedaży napojów alkoholowych	Liczba przeprowadzonych kontroli

	w zakresie produkcji, dystrybucji, sprzedaży, reklamy, promocji oraz spożywania napojów alkoholowych	Prowadzenie cyklicznych badań, w tym audytu „Tajemniczy Klient”	Liczba zrealizowanych działań
12.	Upowszechnianie wiedzy dotyczącej problematyki uzależnień behawioralnych, w tym wydawanie materiałów informacyjno-edukacyjnych, prowadzenie kampanii społecznych, strony i poradni internetowej i telefonu zaufania	Realizacja programów profilaktycznych związanych z uzależnieniami behawioralnymi (m.in. uzależnienie od internetu, komputera, telefonu, gier, pornografii)	1. Liczba zrealizowanych działań 2. Liczba odbiorców
13.	Zadania na rzecz ograniczania stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP	Prowadzenie kampanii społecznej/edukacyjnej dotyczącej wagi reagowania w sytuacji bycia świadkiem sprzedaży alkoholu i papierosów osobom nieletnim	Liczba zrealizowanych działań

ROZDZIAŁ IV

1. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

1. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zwana dalej: „MKRPA” powoływana jest zarządzeniem Burmistrza Miasta Zielonka na podstawie art. 4^1 ust. 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości.
2. W skład MKRPA wchodzą osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
3.1. Do zadań Komisji należy m.in.:

a) podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;

b) inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych ujętych w opracowanym w Programie;

c) opiniowanie wniosków o wydawanie zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych pod względem zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z podjętą Uchwała Nr XLIX/485/18 Rady Miasta Zielonka z dnia 28 czerwca 2018 roku w sprawie zasad usytuowania na terenie miasta Zielonka miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2018 r. poz. 6957);

d) kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych. W celu przeprowadzenia kontroli wymagane jest stosowne upoważnienie wydane przez Burmistrza Miasta Zielonka.

3.2. Szczegółowy zakres zadań i tryb pracy Komisji określa Regulamin Organizacyjny MKRPA wprowadzony w drodze zarządzenia Burmistrza Miasta Zielonka.

4.1. Członkowie Komisji są obowiązani do zachowania poufności wszelkich informacji i danych, które uzyskali przy realizacji zadań związanych z procedurą zobowiązania do poddania się leczeniu odwykowemu. Obowiązek ten rozciąga się także na okres po ustaniu członkostwa w gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.
4.2. Przed przystąpieniem do wykonywania czynności związanych z procedurą zobowiązania do poddania się leczeniu odwykowemu członkowie gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych składają, w formie pisemnej Burmistrzowi Miasta Zielonka oświadczenie o następującej treści: ,,Oświadczam, że zachowam poufność informacji i danych, które uzyskałem przy realizacji zadań związanych z procedurą zobowiązania do poddania się leczeniu odwykowemu, oraz że znane mi są przepisy o odpowiedzialności karnej za udostępnienie danych osobowych lub umożliwienie do nich dostępu osobom nieuprawnionym."

5. Burmistrz Miasta Zielonka jest administratorem danych, o których mowa w art. 25a ust. 1 i 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości, przetwarzanych przez powołaną przez niego Komisję.

6. Posiedzenia komisji odbywają się raz w miesiącu, z wyjątkiem sytuacji nagłych.
7. Ustala się następujące miesięczne wynagrodzenie członków MKRPA w kwotach:

a) dla przewodniczącego komisji – 30 % przeciętnego wynagrodzenia w kraju z III kwartału poprzedniego roku;
b) dla sekretarza komisji – 25 % przeciętnego wynagrodzenia w kraju z III kwartału poprzedniego roku;
c) dla wiceprzewodniczącej komisji – 10 % przeciętnego wynagrodzenia w kraju z III kwartału poprzedniego roku;
d) dla członków komisji - 10 % przeciętnego wynagrodzenia w kraju z III kwartału poprzedniego roku.

8. Wydatki na wynagrodzenia i szkolenia członków MKRPA realizowane są ze środków budżetu Miasta Zielonka przeznaczonych na realizację zadań wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu narkomanii określonych w niniejszym Programie.

2. Monitoring realizacji Programu

1) Przekazanie na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz.U. z 2021 r. poz. 1956 z późn. zm.) wojewodzie mazowieckiemu, do dnia 31 marca 2023 roku informacji o zrealizowanych lub podjętych w 2022 roku zadaniach z zakresu zdrowia publicznego;
2) Przekazanie na podstawie art. 4¹ 2b ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości w terminie do 30 czerwca 2023 r. Radzie Miasta Zielonka przez Burmistrz Miasta Zielona raportu z wykonania Programu;
3) Przekazanie na podstawie art. 4¹ ust. 2c przez Burmistrza Miasta Zielonka do w terminie do dnia 15 kwietnia 2023 r. do Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom ankiety z realizacji działań podejmowanych w ramach Programu;
4) Doraźne przekazywanie informacji o realizacji Programu w trakcie roku dla potrzeb Rady Miasta Zielonka;
5) Doraźna kontrola wydatków na realizację Programu przez Komisję Rewizyjną Rady Miasta Zielonka.

Załączniki:
1. Plan dochodów i wydatków na realizację Programu na rok 2022

Plan dochodów i wydatków na realizację Programu na rok 2022

DOCHODY				
Dział	**Rozdział**	**§**	**Zadanie**	**Plan dochodów na 2022 r. (w zł)**
756	75618	0480	Wpływy z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	**410 000**

WYDATKI						
Dział	**Rozdział**	**§**	**Zadanie**	**Plan wydatków na 2022 r.**	**Środki niewykorzystane w 2021 roku**	**Plan wydatków łącznie**
851 Ochrona zdrowia	**85153** Zwalczanie narkomanii	4170	Prowadzenie punktu ds. uzależnień od narkotyków - wynagrodzenie	**10 000**		**10 000**
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	**500**		**500**
		4300	Zakup usług - realizacja programów profilaktycznych w szkołach	**7 000**		**7 000**
	85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi	2360	Prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zorganizowanie wypoczynku letniego dla ich podopiecznych	**250 000**		**250 000**
			Organizacja półkolonii profilaktycznych w szkołach podstawowych na terenie miasta Zielonka „Lato w mieście z profilaktyką”	**30 000**	**124 419**	**154 419**
		4110	Składki na ubezpieczenie społeczne - wynagrodzenia bezosobowe (dla	**6 000**		**6 000**

			członków komisji i osoby prowadzącej punkt)			
		4120	Składki na Fundusz Pracy - wynagrodzenia bezosobowe	**1 000**		**1 000**
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe: - prowadzenie punktu ds. uzależnień od alkoholu - realizacja programów profilaktycznych - opinie biegłych - działalność MKRPA	**65 000**		**65 000**
		4210	Zakup materiałów - funkcjonowanie punktu oraz materiały niezbędne do realizacji programów profilaktycznych, działań profilaktycznych i szkoleń	**4 000**		**4 000**
		4300	Zakup usług: - realizacja programów profilaktycznych - zaprojektowanie i uruchomienie strony internetowej MKRPA oraz usługa hostingu - badanie „Tajemniczy klient” w punktach sprzedaży alkoholu	**30 000**		**30 000**
		4610	Koszty postępowań sądowych	**3 000**		**3 000**
		4700	Szkolenia dla członków MKRPA	**3 500**		**3 500**
				410 000	**124 419**	**534 419**